

KURTTUMMADE SÕBER.

Väljaandja:
Lõuna-Eesti Kurttumma-
de Selts „Sõprus“, Tartus
Küüni 3 — 8.

ILMUB 1 KORD KUUS.

Vastutav toimetaja:
A. Suik.
Tegevtoimetaja:
S. Eber.

Nr. 2—3.

21. märtsil 1936.

II. aastakäik.

Saksa kurttummadepäevad Frankfurtis.

Saksamaa kurttummade juures on märgata aktiivset tegevust ja organiseerumist. Nii toob nende Münchenis ilmuv kuukiri „Saksa Kurt“ („Der Deutsche Gehörlose“) nr. 26 laialdase kirjutise sealsest I kurttummadepäevast, mis aset leidis Frankfurdis Maini ääres 8.—11. juunini 1935. aastal. See päev kujunes hoogsaks ja huviküllaseks, mis nagu mingi ühendava sidemega köitis tervikuks üksikliikmed — siin töotati ja lubati rakendada oma jõudu isamaa ülesehitavaks tööks. Sellesisuline telegramm saadeti tervituseks ka juht Adolf Hitlerile, kes tänas vastutelegrammis. Kõnelesid kurtide keskühenduse juhtivad tegelased Albreghs ja Matz. Nimelt on Saksas loodud keskühendus, kuhu kuuluvad üksikud kurtide organisatsioonid üle maa. On olemas nais- ja meesühikuid, spordiseltse, ajakirjade väljaandmise toimkondi j. m., et arendada kurtummade vaimuelu ja sisu — rikastada ning mitmekesistada nende tegevust ja elu.

Peale muu päevakorra osa avas keskühenduse esimees Albreghs IV järjekordse peakoosoleku. Sääil andis teateid organisatsiooni tegevuse kohta Peters. Ta toob andmed selle kohta, mis võiksid ehk mõneti huvitada ja mille üle toome andmeid järgmises numbris. Peters mainib, et naisjuhtide ülesanne on kasvatada ja valmistada kurtummi tütarlapsi nende tulevastele ülesannete-

le, kasvatada neid kui tulevasi häid saksa naisi ja emasid oma rahvuslikus vaimus, eriti kurtummade-koolides.

9. juunil kõneles esimees Albreghs teemal: „Meie kultuuritase“. Ta ütles muuseas: „Rõõmustan südamest, et nii arvukat ilmunute hulka tervitada võin, kes esimest korda uues riigis on kokku tulnud kurtidepäevale! Mis on kultuur? Kultuur on rahvuse väline vorm. Mida kõrgemal on kombeline tase, seda kõrgemal on ka kultuuritase, seda tugevam ühe rahva jõud. Meie töö üle säravad kolm tähte kui sihinäitajad: usk, armastus ja kannatus. Kõige juurde, mis me elus loome, kuulub armastus. Meie oleme kurtummad, aga saadagu aru, et ka kurtumm nõuab, vajab armastust, mille kaasas käib lootus. Kolmas on kannatus. Nagu lapsed tunneme meie, et me kõrval, eemal seisame. Kuuljate jaoks on muusika, kõne, loodusehääled ja häälitused — meie peame sellest kõigest aga loobuma. Siia juurde tuleb kannatus.“ Lõppeks ütleb kõneleja, et tal on rõõm selle suure päeva üle, mis Frankfurdis aset leidis. Soovib rikast jätkumist, lootes et saksa kurtummad sellelt päevalt kaasa viivad kindlat distsipliini ja üksmeelt, rakendades isamaa ülesehitamiseks kõik oma tahte ja jõu.

Märkus: See on kokkuvõtte lühendatud kujul saksa kurtummadepäevast. Järgmises numbris lisa.

No. 16
KIRJUTAJA

Kurttumma palve.

Oh armas ristiinimene,
Siin tulen sinu palvele:
Ma olen kurt, mul kida keel,
Liig õnnetu siin eluteel!

Ma märkan ristikogudust
Ja lähen mööda kirikust,
Ei kuule õnnistuse häält
Mis kuulutakse kantsli päält.

Ma näen päik'se särava
Ja taevast kuldse tähtega,
Ei tea, et Jumal elab sääl,
Et armastab mind ilma pääl.

Kui Jeesus muiste maa pääl käis,
Suurt halastust ja heldust täis,
Siis ütles tema „Effata“
Ja kurt võis kuulda, rääkida.

Siis austas ta Jumalat
Ja tänas Önnistegijat,
Ta hõiskas suure häälega:
Au, kiitust, tänu lõpmata.

Mul lõpeks öö ja igavus.
Kui püha risti kogudus
Mind aitaks armust, heldusest —
Ma tänaks teda südamest!

„Koit“ — P. Saar.

Turu Kurttummade Ühingu 50-aasta juubel.

24. ja 25. märtsil s. a. pühitseb oma 50-aasta juubelit Soomes *Turu Kurttummade Ühing*. Samal ajal peab sääl oma esinduskogu koosolekut ka *Soome Kurttummade Liit*. Juubelile, millele, nagu kavast näha, kavatsetakse anda õige pidulik ilme, on kutsutud külalis-

tena kurttummade esindajaid ka Rootsi, Taanist, Norrast ja Eestist. Soome raudteel loodetakse saada 50% sõiduhinnaalandust. Eestist sõidab vennasrahva vanema kurttummade Ühingu juubelile arvatavasti ka esindaja.

Professor dr. Ludwig Berend.

Saksa kurttummade ülemõpetaja oma raamatukeses „Meie kurdid vennad ja nende elusaatus“ on andnud elava pildi Ludwig Berend'ist, kurdist ülikooliprofessorist.

Ludwig Berend on sünd. 21. aug. 1848. a. Koblenzis, Rheini ääres salanõuniku pojana. Tema ema arvates kaotas ta oma kõrvakuulmise suure mädajooksu tagajärjel kõrvast 4 nädalat pärast sündimist. Kuulmisrikked olid tema perekonnas üldised. Tema õde oli nõrga kuulmisega ja perekonna viimastest lastest kaks jäid ühest kõrvast vähehaaval kurdiiks. Samuti professori ainus poeg oli nõrga kuulmisega.

Ludwig käis Berliini Kuninglikus Kurttummade koolis. Sääl temale ja mõnele teisele õpilasele õpetati pääle muu ka võõraid keeli. Kooliajal ta elas kurttummadekooli õpetaja Böschi juures. Kooli lõpetanud, läks tagasi oma vane-

mate juure ja hakkas suure innuga jatkama oma õpinguid. Saksa ja ladina keeles, ajaloo ja maateaduses õpetas teda dr. Rogge. Hiilgavate annetega, jõukas, kuid täielikult kurt poiss oli saavutanud huultelt lugemises säärase oskuse, et võõras võis temaga kaua aega kõnelda märkamata tema kurtolekut.

1864. ta astub Koblenzi gümnaasiumi, 1865—70. andus põllumajandusele. Siis õppis ta keemiat Halles ja Heidelbergis nii edukalt, et õiendanud eksamid, ta 26. juulil 1875. a. nimetati filosoofia doktoriks.

Üks Heidelbergi ajaleht kirjutas 28. juulil 1875. järgmiselt: „Täna siinses filosoofia teaduskonnas õiendati doktoriksam niisugustel asjaoludel, mida tuleb nimetada ainulaadseiks. Mõne nädala eest tuli siia noormees, käis professori juures ja avaldas soovi õiendada akadeemilised eksamid loodusteaduses. Sää-

rast asja juhtub nii sagedasti, et poleks selles märgatud midagi erilist, kui mitte sooviavaldaja ettevaatlikult ei oleks püüdnud järele pärida, kas teda eksamineerivail professoreil ei ole ehk habet. Kohe selgus selle põhjus. Noormees oli sündinud täiesti kurdina ja oli kurtummadekoolis õppinud kõnelema. Ta oli harjunud lugema huultelt niihästi, et tema kurtulek teda põrmugi ei takistanud. Ja rõõm on kuulda, et ta õiendas oma eksamid kõige kõrgema hinnanguga. Säärane tulemus on tõepoolest tähelepanav.“

Dr. Berend oli kuni 1877. a. assistendiks Heidelbergi ülikooli põllumajandus-filosoofilises instituudis. 28. juulil 1885. a. ta sai Kieli ülikooli keemia dotsendiks. 19. veebr. 1895 ta nimetati professoriks ja 19. dets. 1903 ta sai ülemaäril professoriks. Sellena ta töötas tuntud ja osava keemikuna Kieli ülikooli keemia laboratooriumis 4 aastat. 33-aastase töö järele ta suri 61-aastasena 1908. a.

Prof. Berendil olid hääd õpetajaanded. Ta osutas oma loenguis suurt in-

du, nii et tema õpilased hästi edenesid. Nad käisid sagedasti ka tema kodus, sest üliõpilaste eest ta hoolitses otse isalikult. Ta oli küllalt jõukas, mispärast tal ei olnud vaja liiga palju hoolitseda oma sissetulekute eest. Nii ta õppis elu tundma ainult selle rõõmsamast küljest. Lõbusa inimesena ta meeleldi võttis osa ka seltskondlikust elust. Tal oli kolm tütart ja ainus poeg, kes langes maailmasõjas.

Sündimisest saadik kurt professor Ludwig Berend on oma eluga vastuvaidlematult tõestanud, et isegi sünnipärane kurtumm võib hää õpetuse ja visa õppimise varal saavutada kõige kõrgemagi teadusliku hariduse, kui ainult tema majanduslik olukord on soodne. Ta saab ka ilma raskusteta pidada kõrget ja mõjuvõimsat ülikooliõpetaja ametit paar aastakümnet suurte tulemustega. Niisuguseid võimalusi ei ole teistel kurtummadel kellelgi olnud. Eeldusteks antud korral olid hiilgavad anded, kustumatu teadusejānu, murdumatu sitkus, kaasaaitav ümbruskond ja jõukus, mis tegid sellise edu võimalikuks.

Ninaga nägemine ja sõrmedega kuulmine.

Janesvilels Ameerikas elab 28-aastane neiu Villetta Huggins, kes on pime ja kurt. 10-aastasena ta oli viidud ühte pimedatekooli. Ta oli osalt pime ja peaaegu täiesti kurt, kuid kaotas hiljem nägemise ja kuulmise täielikult. Huggins oli alul õige rõhutud meeleolus, kuni ta ära õppis Helen Kelleri talitusviisi. Seda meetodi Huggins arendas edasi, kuna ta asetas oma sõrmeotsad kõneleva isiku kõrisõlmele ja tundis sel-

le värisemisest, mida kõneldi. Samuti ta võis hääle ära tunda puupulga abil kui pulga ots suruti vastu kõneleja rinna ja tema hoidis teist otsa oma käes.

Et ta oma aistmismeelega võis tunda värvegi, see on tõestatud katsetega Chicago ülikoolis. Ei ole midagi erilist, et ta võib eraldada ja tunda eri inimesi nende lõhna järele. Kuid ta võib ilma puudutamata, ainult oma haistmise abil eraldada üksteisest erivärvi lõngad.

Minu elust Berliinis.

Kurtumu A. Koch kirjutab Berliinist:

Armsad Eesti kurtummad ja Porkuni õpetajad!

Olen väga tänulik Lõuna-Eesti kurtummade seltsi „Sõprusele“ ajakirja „Kurtummade Sõbra“ saatmise eest.

Mäletan, olin 10-aastane, kui minu isa saatis mind sügisel Porkuni, Riigi Kurtummade kooli, kus õpetati mind 8 aastat. Olin kevadel 1933. a. kurtum-

made kooli lõpetanud ja käisin Porkunis ka leeris ning säält asusin Tallinna. Elasin Eestis täiesti üksinda ilma omasteta ning ilma kohata, minul endal polnud mingisugust teenistust ega varandust, nii puudus igasugu elatis-võimalus. Tallinna Kurtummade Seltsi poolt sain väikese korterinurga, või õigemini magamisaseme, kus elasin, selle tänuks pidin ka olema Tallinna Kurtummade Seltsi korraldaja.

Olen 23. 8. 1914. a. sündinud Vene-
maal, Peterburis, kust olin sunnitud isa-
ga põgenema sõja ajal Eestisse. Isa elat-
as ennast pagaritoost, temal oli pagari-
ari ja suur kivimaja Venemaal; Eestis
aga vabrikutöölaine. Meie jäime vaeseks.
Minu ema on venelane. Ta lahkus isa
juurest ja on teistkordsest juba abielus.
Tema soitis oma mehega ja lastega Ve-
nemaale oma tallu, samal ajal kui mind
saadeti esimest korda Riigi Kurttum-
made kooli. Ka samal ajal minu isa oli
väga raskesti haige. Tema oli 57-aasta-
ne ja suri 1929. a. Minu õde saadeti
Saksamaale. Kuna minul omakseid Ees-
tis ei ole, siis olin Tallinna linnavalitsu-
se Hoolekandeosakonna hoolealune ja
oppisin Hoolekande osakonna kulul Riigi
Tööstuskoolis ametit. Hoolekande
osakond andis minule kui kurttummale,
Saksa riigi kodanikule kuus 8 krooni
toetust, milline summa äraelamiseks lii-
ga väikeseks osutus. Et olen aga Saksa
riigi kodanik ja esinesin Saksa Vaba-
riigi saatkonnale paivega määrata minu-
le kui kurttummale Saksa riigi kodani-
kule toetust, kuna minul endal polnud
mingisugust teenistust ega varandust.

Saksa selts saatis mind Saksamaale,
Saksa kooli ja Saksa Hoolekande osakon-
na kulul ametit õppima.

Kahju oli minul lahkuda omist Eesti
sõprust. Sõitsin aastal 1934 sügisel 21.
novembril, Tallinnast Berliini poole.
Olin 2 päeva rongis ja vaatasin aknast
välja. Ah, kõik oli huvitav, mis mina
nägin. Jõudsin hommikul Berliini, kus
mind vastu võeti Saksa organisatsiooni
poolt ja paigutati kodusse. Siin on suur
ja kõrge noortemeestemaja, nimega „Ju-
gendhof“. Selles majas on alumisel
korral kaks suurt söögisaali ja 18 korterit.
Teisel korral on kõik magamisruu-
mid. Selle maja üle valitseb majajuha-
taja härra Vilms.

Mina elan esimesel korral, keskel korteris
ja olen oma korteriga rahul. Minu
korteris on 3 voodit, 3 kappi, 3 tooli
ja laud. Lae küljes ripub suur ümmar-
gune elektrilamp, ta on kõigeparem ja
mugavam, et hästi näha, kirjutada ja
lugeda. Oma kodus mina võin õhtuti
ajalehti ehk raamatuid lugeda ja kirju-
tada kõike, mis minul tarvis on. Kaks
noort kuuljat magavad ka minu korteris
ja ma olen nendega rahul. Minu voodi

on akna ees, ta kõrval seisab uus riiete-
ja raamatukapp. Süüa ja kehakatet saan
Saksa Hoolekande osakonna kulul. Hom-
mikuti süüa moosi ja võileiba ja joon
kohvi; lõunal head suppi ja õhtul head
suppi, võileiba ja kohvi. Söök maitseb
hästi. Tööta töölised, nooredmehed saa-
vad Hoolekande osakonna kulul süüa ja
magadiskoha. Nemad ootavad tööd.
Kurttummad ei käi kunagi noortemeeste
majas, ainult mina, olen kuuljate meeste
seas.

Linna kurttummade kool asub siin
Berliinis, teine saksa kurttummade kool
maal. Kolmas juutide kurttummade
kool asub ka Berliinis.

Linna kurttummade kool asub ilusas
kohas. Kool on suur ja kõrge, kus asu-
vad suured klassiruumid ja teised saalid.
Kooli üle valitseb koolijuhataja härra
Müller, tema oskab ka hästi kurttum-
made keelt. Mõned õpetajad ka oska-
vad. Kooli kõrval asuvad kõrvalhooned:
võimla ja tušhi ruumid, ka mänguplats.
Siin on kooli kõrval suur hoone, kus
asub keskjuhatus ja kooli endine õpetaja
härra Liepelt. Tema hoolitseb ja mu-
retseb kurttummade eest ja muretseb
neile kohti. Tema armastab väga kurt-
tummi ja oskab ka väga hästi kurttum-
made keelt. Härra Liepelt andis minu-
le õppimiskoha, kus praegu õpin Saksa
Hoolekande osakonna kulul ametit.

Linna kurttummade kooli kursus kes-
tab 10 aastat, selle aja jooksul suudab
õpilane nõnda palju keeleoskust omada,
et tema ka kaaskodanikkudega võib mõt-
teid vahetada. Mind viidi 1. det. 1934
linna kurttummade kooli Saksa riigi ku-
lul. Hoolsa ja usina õppimisega lõpeta-
sin 5½ kuuga kooli. Kui mind Saksa-
maale saadeti, siis ei osanud ma sõnagi
saksa keelt. Saksakeel oli aga väga raske.
Nüüd mõistan saksa keelt rääkida,
kirjutada ja lugeda, aga mitte palju.
Oskan juba suu pealt lugeda, aga mitte
palju. Kahju on minul, et omi Eesti
sõpru näha ei saa, sest teie olete ju kau-
gel.

Siin on kuulus ülikool, suured, mood-
sad ja ilusad ehitused, muuseumid ja
pildigaleriid. On väga palju mitmesu-
guseid moodsaid kauplusi, ja restoraane.
Kaupluste akendel on väga palju ilusaid
ja kalleid ehteasju, tarbeasju, söögi- ja

jooginõusid, lõunamaa puuvilju ja aia-
vilju.

Puhtus on Saksamaal eeskujulik. Teed on Saksamaal korralikud, sakslased hoiavad teed korras, nii et liikumine on hõlbus. Teed ja uulitsad on väga laiad ja pikad. Teed on siledad ja asfaldiga kaetud. Siin on palju tööstusi, valmistatakse metallasju ja kõiksugu masinaid. Siin on väga palju sõiduriistu. Maa all sõidetakse ka elektrirongides, kus ka mina tihti sõidan. Siin on ka palju vaksale ja postiasutusi. Berliinis on suured elektritarbeasjade tehased.

Berliinis elab rahvast väga tihedalt. Mina käisin tihti peaaegu igal õhtul pealinnas jalutamas, et näha linna. Friedrichi tänav on siin esimene väga ilus tänav, seal elab rahvast väga tihedalt. Sõiduriistad veerevad väga kiiresti. Sakslased on korralikud, nende riided on puhtad ja ilusad.

Friedrichi tänava keskel jookseb suur ja lai jõgi. Jõe peal ujuvad siin ema- ja isapardid, ühes poegadega. Linnas elanikud mõnikord viskavad leivaraasukesi maha. Pardid tulevad ahneid sööma. Vee kohal lendavad ka valged kajakad. Linnarahvas hoiab neid.

Minu õde elab Stettinis hambaarsti juures, temal on palju tööd. Berliini Kurttummade seltsis mina käin harva, pole võimalik. Mina pole Berliini Kurttummade seltsi liige. Liikmekaart maksab iga kuu 40 senti. Noored kurtummad ei käi kunagi Berliini Kurttummade seltsis, vaid supluskohas. Siin asub suur supluskoht, vesi on 4 mtr. sügav ja soe. Kurtummad ujuvad ja hüppavad sääl. Teised noored õpivad ujuma ja ka mängima. Kurtummad on ka kaitseliitlased, nemad marsivad ja käivad igal pool linnas ja metsas.

Täna on väga külm ilm, lund sadas juba 6. veebruaril. Nüüd on lumi veel väga õhuke maas, töölisel puhastavad hommikuti uulitsaid ja teesid. Mina olen nüüd rahul oma eluga Berliinis ja käin hommikuti ametit õppimas, mul on palju tööd. Mul pole tõesti võimalik kirjutada Eestimaale. Aga mina ei unusta eesti keelt kunagi.

Tervitan kõiki Eesti kurtummi ning Porkuni õpetajaid ja õpilasi! Socvin kõigile kõiges kõigeparimat ja et teil sääl paremini käiks käsi! Tervist ja jõudu Eestimaale ja tuletage mind ka meelde.

Kurttummade elust.

Kurttumme kaitseliitlane Tartu- maa malevas.

Nähes kaitseliitlaste mitmekesiseid tegevusvõimalusi igasugustel spordi-aladel, tekkis ka minul soov astuda Kaitseliidu tegevliikmeks, et oleks võimalus võistelda kuuljate-kaitseliitlastega koos ja et õpiksin kodu kaitsma oma võimete kohaselt kui tarvis. Möödunud aasta aprillis andsin sooviavalduse, esialgu toetajaks liikmeks. Kohaliku pääliku soovil, kes kahtles, kas mind kui kurtumma üldse Kaitseliitu vastu võetakse. Sooviavalduse põhjal võeti mind toetajaks liikmeks. Et aga mina tahtsin osavõtta laskevõistlustest, siis oli minu soov ikkagi saada tegevliikmeks, milleks jälle andsin sooviavalduse ja möödunud sügisel arvatigi mind toetajast liikmest

tegevliikmeks. Kohe täitsin tarvilised laskeharjutused ja 30. novembril 1935. a. sooritasin juba II klassi laskuri katsed, mida maleva päälik oma käsikirjega 31. jaanuaril 1936. a. on kinnitanud. Olen püüdnud oma kaitseliitlase kohuseid korralikult täita ja sellega on minu päälik täiesti rahule jäänud, samuti ka laskeharjutusel näidatud tagajärgedega, kus minu parimaks on 80 silma võimaliku juures 200 mtr. 70 silma. Leian, et iga kurttumme võib kaitseliidu poolt tema peale pandud kohustusi väljaõppe ja laskealal täita, samuti ei tee hea tahtmise juures raskusi ka vormi muretsemine. Mina isiklikult olin üks esimesi uue vormi muretsejaid omas (Ulvi) rühmas. Sellepärast kõik kurtummad astuge Kaitseliidu ridadesse, nii on ka meil võimalik olla kasuks isamaale, kaitseks

kodele, kui kuuljad peavad minema otseesse lahingusse vaenlasega. Ka ei tohiks olla päälikutel midagi kurttummade vastu, kuna sellel läbi oleks ka meil õnnetuil võimalus end siduda tihedamalt kuuljate elu-oluga. Praegu on kurttummade kaitseliitlaste arv kaitseliidu peres alles liig väike, minu teada ainult härra Ollino ja nüüd ka mina. Või on ka juba mujal kurttummad astunud Kaitseliitu, siis oleks huvitav kuulda ka neist teistest. See oleks ühtlasi õhutus teistele selle tähtsa sammu astumiseks.

Ulvil, 8. märtsil. 1936.

Artur Hallik.

Kurttumm — autojuht.

Meie maksev seadus teeb raskusi kurttummal hakata autojuhiks.

Aasta tagasi, kui õppisin autojuhiks Mustvees, tunnen täielikult autojuhtimist ja autoasjandust. Palusin mind lubada eksamitele, kuid eriarst mind läbivaadates ei andnud tunnistust, et olen kõlbuline autot juhtima. Saatsin palve Maavalitsusele, et lubatakse minule II liigi autojuhi või mootorratta juhtimise luba, kuid asjata. Samasugune eitav vastus tuli ka Teedeministeeriumist.

Nüüd pöördusin härra Riigivanema poole palvega — ootan millise vastuse saan säält.

Mind kurvastab, et Eesti seadus ei luba II liigi luba, kuna Soomes on kurtummad isegi I liigi autojuhid.

A. Hallik.

Sport.

L.-E. Kr. S-i „Sõpruse“ sportlased käisid Vabariigi aastapäeval Riias Lätimaa Kurttummade Spordi Seltsi, s. o. L. N. S. B-ga võistlemas poksis, males, koroonas ja ping-pongis. Viie eestlase vastu esines 12 läti kurtumma. Võistlus lõppes viigiga 2 : 2 poksis ja lätlaste eduga males 4 : 0, koroonas 12 : 4 ja ping-pongis 16 : 2. Võistlusteks väljapandud karika võitis Riia L. N. S. B üheks aastaks. V. Kiirats kohtas poksis kahe vastasega, keda mõlemaid või-

tis, esimest punktidega 3 : 0 ja teist tehnilise knokoudiga. V. Kiirats on meeskonna parim sportlane. J. Alla võistles samuti kahe vastasega, kuid juba esimesel kohtamisel sai ta küljest vigastada ja loobus edasi poksimast. Esimesel ringil oli Allal väike edu. F. Helstein on parim sportlane, kellel oli ping-pongis neli vastast, kellest võitis kaht ja kaotas kahele. Samuti kohtas ta koroonas viie läti kurtummaga, kellest võitis kolme ja kaotas kahele. Korraldus oli üldiselt nõrk. Riias viibimise ajal asetas L.-E. K. S-i „Sõpruse“ esimees A. Suik pärja Läti langenud sõduri hauale kaitsevää kalmistul, kus enne seda pidas tema kõne läti keeles.

Riias vastuvõtmine ja suhtumine oli väga sõbralik.

Märkus: Järgmises numbris avaldatakse Riia L. N. S. B. ülevaateid ja muud.

Võistluse pealtvaatajana.

18. jaanuaril sel aastal oli Pärnus Kodanikkude Klubis suur poksivõistlus Tartu „Kalevi“ ja Pärnu „Tervise“ vahel. Kõik Tervise noored poksijad, kes olid käinud Stepulovi kursustel sügisest saadik, on tõusnud suurvormi, nagu seda tõendavad nende võidud tuntud poksijate üle. „Tervis“ ei saanud poole aasta jooksul ühtki kaotust. Kõik poksivõistlused lõppesid kolmel korral viiki, nende seas on Tallinna poksiklubi ja Tartu „Kalevi“. Oma tähelepanekute põhjal ma pean ütleva, et „Kalevi“ esines osalt nõrgendatud koosseisus „Tervise“ vastu. „Kalevi“ värve kaitses kurtumm M. Migatšev Pärnu „pühvli“ Kepniku vastu poolraskekaalus. Tugeva aplausi saatel ilmusid peenike Migatšev ja paks Kepnik.

Mulle näis, et viimane pole poolraskekaallane, vaid raskekaallane, seda tõendab ta pikkus ja tugevus. Neid vaadates on mul tunne, et Migatšev langeb Kepniku kolme või viie löögi vahetuse järele, kuid mu arvamine osutus valeks. Esimeses ringis nad poksivad tasavägiselt. Paremus kuulus Kepnikule esimesel ringil. Kuid teisel ringil Migatšev oli vaba „kananahast“, pani kõige jõuga vastu.

Nad poksivad kõvasti, nii et põrand vabises raske keha all. Väga huvitav oli jälgida mõlema poksimist. Kolmandal ringil Kepnik väsis, „kaisutas“ mitu korda kinni. See vihastas Migatševi, ta ütles Kepnikule midagi lühidalt. Pärast sain teada, et ta keelas Kepnikul „kaisutamise“. Jätkas poksimist, näitas talle „aprilli“. Kahel viimasel ringil oli Migatšev Kepnikust parem, kuid kohtunikud andsid Kepnikule võidu. Migat-

šev on tase tehniliselt parem, kuid jõupoolest Kepnikust väiksem. Mõnede pealtvaatajate jutustuste järele sain teada härra Ollino kaudu, et otsus näis mitte õiglaselt tehtud olevat. Paljud poksijad kannatavad samaste otsuste all. Loodan, et tulevikus saab Migatšev vääriliseks vastaseks Eesti parimatele poksijatele.

V. E. Pärnus.

Tallinna Kurtummade Seltsi juhatuse koosseis: vasakult paremale, istuvad sekretär O. Suits, esimees Pr. Tomson, abiesimees K. Luht. Seisavad abisekretär S. Martinson, laekur A. Pachel.

P, E. K. S. „Vaata“ 11. aastapäev.

22. veebr. õhtul korraldati aastapäeva puhul ühine koosviibimine seltsimajas teelauaga. Külalisi oli rohkesti, oli seltsiliikmete lähemaid omakseid ning teisigi, kellede hulgas torkasid silma mõningad külalised Tallinna seltsist, kellele siinviibimine märksa tõstis meeleolu.

Esineti kõnedega ning vesteldi. Seltsi esimees härra Ollino tervitas seltsi nimel koosviibijaid, ning tuletas lühidas kõnes meelde seltsi asutajaid, seltsi aren-

gut ja edasipüüdu 11. a. verstapostini. Saabus telegramme teistelt seltsidelt, nende ettelugemisel aplodeeriti.

Oli nii mõnus olla üheskoos nagu ühine pere, üksmeel oli meie vahel, mida kahjuks harva saab näha kurtummade seas. Seda on saavutatud, nagu nüüd nägime nende 11. aasta kestes, visa püüdega ja tahtega viia kõiki, kel ühine saatus, ühe mütsi alla.

Pärast teed oli tants keelpillide orkestri saatel. Viimased külalised lahkusid hilisööl.

E. Reimann.

P. E. K. S. „Vaata“ peakoos- olek 23. II. 36.

Koosoleku päevakord oli erakorraliselt pikk, mille üksikasjalik kirjeldus siinjuures pole oluline, vaid toon ära tähtsamate punktide juures tehtud otsused.

Koosolijaid oli 40. Aruanne ja eelarve võeti vastu üksmeelselt. Uusi liikmeid tuli juure 10.

Teenete eest seltsile võeti auliikmeks absoluutse üksmeelsusega senine kauaaegne juhatus liige end. kurttumade kooli õp. härra T. Kalbus.

Liikmemaks jäi endiseks, s. o. linnas elavatel aastas kr. 1.50, maal kr. 1.—. Liikmed, kes vanad 60—70 a., maksavad pool liikmemaksu suurusest. Üle 70 a. vanad on liikmemaksust vabastatud. Sisseastumise maks jäi samuti endiseks, s. o. 1.—. Liikmemaksu tähtpäev on 1. juuli s. a.

Esimeheks valiti tagasi senine esimees H. Ollino. Teisteks juhatuseliikmeteks valiti hääleteenamusega järgmised, ning hiljem peetud juhatusekoosolekul jagati ametid omavahel: esimehe abi — H. Kals, sekretär — E. Reimann, sekretäri abi — V. Ehrenpreis, laekur — A. Närjusson, laekuri abi — H. Ojassoo. Ametita juhatuseliikmeks jäi F. Mitt.

Revisjoni-komisjoni valiti esiliikmeks H. Umbjärv, liigeteks M. Tiidermann ja J. Masso.

Korrapidaja vanemaks hra V. Ehrenpreis. Naisringi juhiks pr. Mitt. Näitetrupi juhtideks — M. Tiidermann, V. Ehrenpreis ja H. Ojassoo.

Spordiringi asutava toimkonda valiti V. Ehrenpreis, E. Reimann ja H. Umbjärv.

Kongressi saadikuteks V.-Vändrassen valiti H. Ollino, E. Reimann ja V. Ehrenpreis.

Õp. Sokolovski hauasamba avamisele esitajateks härrad H. Ollino ja E. Reimann.

Ka Kaitseliidu erirühma loomiseks seltsi juurde avaldati soove, kuid koos-

oleku juhataja selgitas niisuguse rühma loomisel ettetulevaid raskusi, ning soovitas kurttummi astuda kuuljatega ühte rühma, ja seetõttu jäi ära kurttummadele oma rühma loomine.

Koosolek kestis ühes vaheaegadega 5 tundi 15 min. Koosolekut juhatas H. Ollino ja protokolleeris E. Reimann.

24. veebr. õhtul oli „Vaatas“, näitetrupi poolt ettekantud näidend „Vigased pruudid“, mis oma sisult kui ka mängult kurttummade oludes küllaltki rahuldab kuuljaidki. mida peetakse Pärnu kurttummade oma lavastuste hulgast seniseist kordaläinumaks. (Puhastulek läheb õp. Sokolovski hauasamba murets. määratud summade täiendamiseks.)

Nüüd, mil loodud oma näitetrupp, peaks alaline koostöötamine võimaldama tulevikus veelgi paremat mängu ja lavastusi, mida healmeelil tahaksime loota!

E. Reimann.

Jaan Sillaots †.

J. Sillaots haigestus tõsiselt juba möödunud aasta suvel. Möödunud aasta sügisel toodi ta Väandrast Pärnu linna haiglasse. Pärnu haiglas viibis tema ligemale 2½ kuud, mis aja kestel külastas teda igapäev „Vaata“ liikmed eesotsas härra H. Ollino'ga. Haigus näis juba alguses lootuseta ja halvenes iga päevaga, mida ka arstid kinnitasid. J. Sillaots pödes raskel kujul alumise keha halvatust, mis oli tekkinud kukkumisest ja saba kondi murdumisest. Et haigus iga päevaga halvenes ja päris lootusetuks muutus, siis Väandra Vallavalitsuse korraldusel viidi J. Sillaots oma viimaseid elupäevi veetma oma kodukohta Vana-Vändra alevisse, kus tema maisest elust lahkus 15. jaan. 1936. a. kell 4 hommikul.

„Vaata“ sai sellest kurvast juhtumisest teada alles 29. jaanuaril pr. L. Sillaotsa kirja läbi, milles tema meile teatas teda tabanud raskest saatusest. Veel sama päeva õhtul „Vaata“ esimehe kutsel kogunesid „Vaata“ liikmed seltsi ruumidesse, kus härra H. Ollino teata-

vaks tegi J. Sillaotsa surma teate. Kahe-minutilise püsti seismisega mälestati vaikselt manalasse varisenud kaaslasi. „Vaata“ poolt on otsustatud eelseisval kevadel krupis J. Sillaotsa puhkepaika vaatama minna ja siis tema kalmuküngast pärja ja lilledega kaunistada, sest viimane oli ju meie kõikide poolt armastatud ja lugupeetud kaaslane.

Olgu sul kerge vaba kodumaa muld!

Õnnetus „Vaata“ liikmega.

Pärnu kurttummade selts „Vaata“ on käimas põhikirja alusel lubatud rahaline korjandus Pärnu linnas ja maakonnas. Selleks otstarbeks sõitis omal soovil Kilingi-Nõmme „Vaata“ korjandusraamat nr. 10-ga raha korjama 27. jaan. k. a. seltsi vanematest liikmetest pr. Anna Käige. Oma korjandusraamatuga ringi käies kukkus ta libeda tee tõttu ja nii õnnetult, et vanainimesel murdus puusaluu. Õnnetusest teatas tema oma saatusekaaslasest abikaasale, kes elab Pärnus, ja see omakorda „Vaata“ esimees härra Ollinole. Viimane tellis otsekohe omale auto ja sõitis õnnetuskohale ning tõi õnnetu Pärnu linna haiglasse, kus tema puus ja vasak jalg kipsi pandi. Praegu viibib pr. A. Käige haiglas. Arstide arvates paraneb ta peatselt.

Narva Eesti Kurttummade Selts „Valgus“

Narva Eesti Kurttummade Selts „Valgus“ pidas 15. märtsil 1936. a. üldkoosolekut.

Märkmeid.

Mainitud seltsi abisekretär A. Juuse pühitses 11. märtsil oma 20. a. sünnipäeva. Tema käib tööstuskoolis.

N. ja L., sünd. Ivanova, Uibokandid asusid Narva elama, kus nendel kinnisvara on.

Narvalane tumm Tõnurist on abielus L. Ohlauga.

Rakverelane A. Öunapuu, keda huvitab sport, eriti pokk.

„Sõpruse“ liige S. Sultsenberg võttis endale uue nime — Arusoo.

Sama seltsi liige A. Hallik on juba tubli kaitseliitlane ja käib vormis.

A. Suik võeti küll Kaitseliitu vastu, kuid tema ei saa ajapuuduse tõttu korralikult õppustel käia.

Soome kurttummade maa-õistlused suusatamises peeti 22.—23. veebr. Lahti's. Osavõtjaid oli rohkesti.

Soome kurttummade liidule on 1936. aastaks määratud riikliku toetust 38.000 Smk. (umbes 3.000 krooni).

Kurttummade hällipäevad.

L.-E. K. S-i „Sõpruses“ I. märtsist kuni 1. juunini.	Salme Arusoo	29. „ „	1910.
Nadeschda Anderson 6. märtsil, sünd. 1910.	Arkadi Suik	3. aprillil, „	1913.
Pauline Mosna 23. märtsil, sünd. 1880.	Jaan Tõugjas	17. „ „	1910.
	Alfred Tohvri	24. mail, „	1906.
	Meta Niider	28. „ „	1901.

Nalja.

Väike Arno: „Kuule isa, miks öeldakse, et vait kui kala, — miks kalad ei tee häält?“

„Oled sa ka naljakas, võta suu vett täis ja katsu siis teha häält!“

Peamurdmist sõbrule.

Nr. 3. Ristsõnad.

Auhinnaks hõbelusikas.

1	2		3		4		5											
6					oo		oo											
		oo	oo	oo	7													
		oo	8		oo		oo											
9				oo	oo	10	11											
12		oo	13		14	15	oo											
16	17			18	oo	19				oo	20		21	22			oo	23
24			oo	25		26	oo	27			oo				oo	oo	oo	oo
28			29	oo		oo	oo		oo	30				oo	31	32		
	oo	oo	oo	oo	33		oo	34		oo				oo	oo			
35	36	oo	oo	37		oo	oo	38		oo		oo	oo	oo	oo	oo	oo	oo
39					oo	40		oo	oo	oo		41	oo	42				
								oo	oo	oo	44							
							oo	oo	46									oo
										oo			oo	48				
							oo	50		51	oo	oo						
							oo	oo	oo	52								oo
																		oo

Põikread: 1. Riik Aafrikas. 6. Jõgi Euroopas. 7. Kehas. 8. Sidesõna. 9. Naisterahva nimi. 10. Kell. 12. Hommikune valgus. 13. Mees, Vanas testamendis. 16. Tegusõna, kindla kõneviisi olevik, tegevikus. 19. Naiste töö — käskkõnes. 20. Ees-India rahvajuht. 23. Laentäht Eesti tähestikus. 24. Põllutööriist. 25. Vene lemmikjook. 27. Talvine veoriist. 28. Vald Tartumaal. 30. Jõukale sarnane omadussõna. 33. Pikk imestus. 34. Kõrvalhoone. 35. Hüüdsõna. 38. Sama mis 33. 39. Õrnem sugu mitmuse omastavas. 41. Võimsam. 43. Arvsõna. 44. Vanem. 45. Põhja Ameerika Ühisriigid. 46. Palju õppinud. 47. Saamatu. 49. Elupind. 50. Sama mis 8.

52. Mis on võitmatu, ja mitmekülgne sportlane. 53. Esimene mehaaniline sidevahend.

Püstread: 1. Kuulus pealinn Aafrikas. 2. Saar Aasias. 3. Vald Valgamaal. 4. Gandhi järeltulija. 5. Maa ilma jagu. 8. Teiselpool maakera. 11. Riik Euroopas. 14. Kartlik. 15. Tasa- ne. 16. Päikeselaste kodumaa. 17. Vanaaegne sõjariist. 18. Sidesõna. 21. On kõikidel lindudel. 22. Vanema naisterahva nimetus. 26. Sama mis 44. 29. Sidesõna. 31. Linn Eestis. 32. Varitseb kõikjal. 36. Sama mis 35. 38. Algvorm sõnast torkama okkaga. 40. Maailmaja- gu. 41. Mägi võorkeeles. 42. Asesõna. 43. Palav. 46. Tegija. 48. Sina.

Mõistatused.

1. Üks vaat, kahte sorti õlut sees?
2. Soe maja, viis pimedat tuba sees, ukсед on, aknaid ei ole?
3. Sant, sada särki seljas?
4. Sant seisab, sada mantelt seljas?
5. Siidikera, niidikera seitse auku sees?
6. Vesi ahjus, tuli korstnas?
7. Tirinal, pärinal raudsesse linna?
8. Pere sööb, laud laulab?
9. Üks saun, sada akent?
10. Must siga läheb lauta, ajab punased põrsad välja?

Lahendused saata hiljemalt 1. aprilliks toimetusele.

Võtmemõistatus nr 1. lahendus.

Põikread: 1. Apollo. 4. Sitikas. 8. Aprill. 9. Hagu. 10. Ema. 11. Oota! 12. Arg. 13. Anna. 15. Suurus. 17. Mats. 18. Lusikas. 20. Ameerika. 22. Onu. 23. Kannab. 26. Kesk. 28. Berg. 29. Ma. 30. Tui. 32. Pudru. 33. Tartu. 35. Madu. 38. Hagu. 40. Alas. 41. Agent. 43. Ah! 44. Taanima. 45. Hall kass. 46. Pariis.

Alla: 1. Aadam. 2. Prantsusmaa. 3. Oinas. 4. Sattuma. 5. Igatseb. 6. Saar. 7. Augsburg. 9. Hollandimaas. 14. Naine. 16. Usk. 19. Kaktus. 21. Aberg. 22. Oks. 25. Kruus. 27. Karl. 31. Eden. 34. Tark. 36. Aga. 37. Uni. 39. Jah. 42. Uss.

Nr. 2. Vastused.

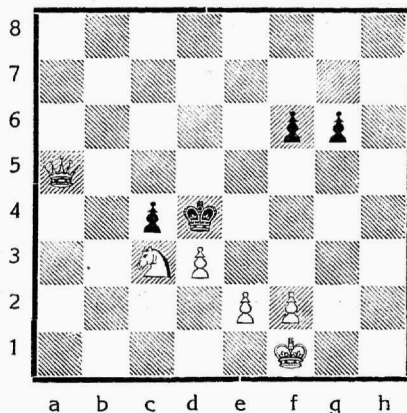
I. Sära. II. Valgus. III. Poolvari. IV. Omavari. V. Langevari. VI. Vastuhelk.

Malenurk.

Toimetaja A. Pachel.

Ülesanne Nr. 9.

Kokku seadnud: V. Galizky.

Valged: Kf1; La5; Rc3; Ed3, e2 ja f2 (6).
Mustad: Kd4; Ec4, f6 ja g6 (4).

Valged algavad ja annavad matt 3 käiguga.

Ülesande Nr. 8 lahendus:

1. Lg8—a8!	Kd4—c3
2. La8—a1++	
1.!	e5—e4
2. La8—h3++	jne.

Õige lahenduse saatis J. Orav Karulast.

Et ülesandele nr. 7 lahendusi pole toimetusele tulnud, anname lahendajaile veel selle ülesande kallal aega pead murda. Seni on selle ülesande mõned Tallinna kurtummad lahendanud. Oleks hea, kui ka teised seda katsuks, see on väga huvitav ülesanne.

Lahendus ja lahendajate nimed avaldatakse järgmises numbris.

15. jaanuaril 1936. a. varises manalasse 58. eluaastas meie keskelt

Jaani Sillaots.

Sügavas leinas mälestavad

*Pärnu Eesti Kurttumade Selts „Vaata“
juhatus ja liikmeskond.*

Teadaanne.

Järgmine „Kurttumade Sõber“ ilmub 12. aprilliks. Kaastööd sellesse numbrisse palume saata hiljemalt 2. aprilliks.

Toimetuse poolt.

Toimetus palub kõiki tellijaid ja lugejaid vabandada, et veebruarikuul ei ilmunud „Kurttumade Sõber“ väheste kaastööde pärast.

Toimetus palub kurttumadelt kaastööd.

Toimetuse ja talituse aadress: Tartu, Kütini 3—8. — Raha saata F. Helstein'i nimele. — Tellimise hind: aastas Kr. 2.75; ½ aastas Kr. 1.50; ¼ aastas Kr. 0.75; üksik number 25 senti. — Välismaale poole kallim. — Kuulutuse hind: 5 s. m/m. ühel veerul. — Käsi- kirjad hoitakse alal ainult sellekohasel soovil.